

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL EMBRIONO DONORYSTĖS PROGRAMOS PATVIRTINIMO“
PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie pastabas ir pasiūlymus, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies
Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2017-10-27 raštas Nr. ((1.15-0202)-5K-17.17564)-6K-1706481 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“	Embriono donorystės programos projektas (toliau – Programa) savo turiniu bei forma neatitinka nė vienos iš strateginio planavimo dokumentų, nustatytų Strateginio planavimo metodikoje, patvirtintoje 2002 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos nutarimu Nr. 827, rūšių.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Programa parengta siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo 10 straipsnio 8 dalį, kurioje nustatyta, kad Vyriausybė parengia Prenatalinio įvaikinimo (t. y. Embriono donorystės) programą. Taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 60 straipsnio 1 punktu, kuriame numatyta, kad Vyriausybė tvirtina ir užtikrina valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą.</p> <p>Strateginio planavimo dokumentai (jų rūšys) numatyti Strateginio planavimo metodikoje, patvirtintoje 2002 m. birželio 6 d. Lietuvos Respublikos nutarimu Nr. 827 „Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“. Embriono donorystės programa apima tik vieną siaurą valdymo sritį, todėl nėra galimybės ją priderinti prie Strateginio planavimo metodikoje nurodytos konkrečių Vyriausybės tvirtinamų strateginio planavimo dokumentų rengimo reikalavimų. Esant įstatymo ir Vyriausybės nutarimo nuostatų neatitikimui dėl strateginio planavimo dokumentų rengimo turinio, vadovaujamės Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatyme įtvirtintu rengiamo dokumento pavadinimu ir programą rengiame vadovaujantis bendrais strateginio planavimo dokumentų rengimo reikalavimais atsižvelgdami į reguliuojamo klausimo specifiką.</p>
	Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo 10 straipsnio 8 dalies nuostatas, Nutarimo projekte siūlome nurodyti koordinuojančią instituciją, kuri būtų atsakinga už Programos įgyvendinimą, vertinimą ir atsiskaitymą už pasiektus rezultatus.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Siūlymas Nutarimo projekte nurodyti koordinuojančią instituciją, kuri būtų atsakinga už Programos įgyvendinimą, vertinimą ir atsiskaitymą už pasiektus rezultatus, yra perteklinis, kadangi Programos VI skyriuje Programos įgyvendinimas yra išsamiai aprašyta, kad:</p>

		<p>1. Programos įgyvendinimą koordinuoja Nacionalinis transplantacijos biuras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (Programos 27 punktą);</p> <p>2. <...> Iki 2023 m. vasario 28 d. Nacionalinis transplantacijos biuras prie Sveikatos apsaugos ministerijos atlieka Programos įgyvendinimo vertinimą, į kurio rezultatus atsižvelgus iki gegužės 30 d. patvirtinamas Embriono donorystės programos priemonių įgyvendinimo planas 2023-2027 metams (Programos 31 punktą);</p> <p>3. <...> Nacionalinis transplantacijos biuras prie Sveikatos apsaugos ministerijos analizuoja ataskaitas ir teikia siūlymus Programos vykdytojiui dėl jos įgyvendinimo bei iki atitinkamų metų sausio 30 d. teikia ataskaitą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai (Programos 32 punktą);</p> <p>4. Ataskaitos apie Programos įgyvendinimą viešinamos Nacionalinio transplantacijos biuro prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos interneto svetainėse. (Programos 33 punktą).</p>
	<p>Siūlome papildyti Nutarimo projektą atskiru punktu ir nurodyti, kad Programos įgyvendinimas finansuojamas iš atitinkamų metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų. Taip pat siūlome atitinkamai tikslinti Programos 26 punktą ir nurodyti, kad Programos įgyvendinimas finansuojamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo 10 straipsnio 8 dalimi Programa finansuojama valstybės lėšomis.</p> <p>Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 5 dalyje apibrėžta, kad Privalomasis sveikatos draudimas – valstybės nustatyta asmens sveikatos priežiūros ir ekonominių priemonių sistema, Įstatymo nustatytais pagrindais ir sąlygomis garantuojanti privalomuoju sveikatos draudimu draudžiamiesiems asmenims, įvykus draudiminiam įvykiui, sveikatos priežiūros paslaugų teikimą bei išlaidų už suteiktas paslaugas, vaistus ir medicinos pagalbos priemones kompensavimą. Kadangi embrionų saugojimas nėra draudiminis įvykis, jis negali būti apmokamas iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų.</p> <p>Taip pat svarbu paminėti, kad Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2017 m. rugsėjo 29 d. Valstybinio audito ataskaitoje Nr. FA-2017-P-10-10-4-1 „Privalomojo sveikatos draudimo</p>

		fondo 2016 metų ataskaitų rinkinio teisingumas bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas“ nurodyta, kad jeigu apmokėjimo šaltinis (PSDF lėšos) nekoreliuoja su įstatyme numatytu šio draudimo tikslu – nesusijęs su draudžiamiesiems asmenims suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis esant gydytojo diagnozuotų sveikatos sutrikimų ar sveikatos būklei, išlaidos negali būti apmokamos PSDF lėšomis. Tokių išlaidų padengimo našta turėtų prisiimti valstybė ir apmokėti iš valstybės biudžeto.
VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų 2017-09-19 raštas Nr. SR-5649 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto derinimo“	Dėl siūlymo papildyti Programą 21.1.1 papunkčiu: „21.1.1. donuojamų embrionų saugojimo paslauga;“.	Atsižvelgta iš dalies. Patvirtinta ne atskira paslauga, o Programos priemonių įgyvendinimo plane jau numatytas uždavinys Nr. 2 „Užtikrinti donuotų embrionų saugojimui reikalingos įrangos ir priemonių įsigijimą bei specialistų, dalyvaujančių embriono donorystės programoje, kvalifikacijos tobulinimą“ ir numatytos lėšos iš valstybės biudžeto įsigyti donuotų embrionų saugojimui reikalingą įrangą bei priemones.
	Dėl siūlymo papildyti Programą 21.1.2 papunkčiu: „21.1.2. embrionų donorų bei jų recipientų medicininio, socialinio bei teisinio konsultavimo paslauga;“.	Atsižvelgta iš dalies. Patvirtinta ne atskira paslauga, o Programos priemonių įgyvendinimo plane numatytas uždavinys Nr. 5 „užtikrinti specialistų komandos, konsultuojančios potencialius embriono donorus bei donuotus embrionus priimančius partnerius, darbą“ ir lėšos specialistų komandos, sudarytos iš psichologo, teisininko, socialinio darbuotojo ir mediko, išlaikymui.
	Dėl siūlymo papildyti Programą 21.1.3 papunkčiu: „21.1.3. pagalbinio apvaisinimo, kurio metu panaudojamas donuotas embrionas, paslauga.“.	Atsižvelgta iš dalies. Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo ir jų apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarką nustato Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo ir jų apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-1452 „Dėl Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo ir jų apmokėjimo Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo aprašas). Minėtame apraše bus nustatytos ir indikacijos, kuriais atvejais pagalbiniam

		apvaisinimui gali būti naudojami donuoti embrionai.
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų 2017-09-29 raštas Nr. S-(1.20)-3934 „Atsakymas į raštą Nr. (1.1.4)10-7423 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto derinimo“	<p>Diskutuotinas embriono donorystės apibrėžimas, nurodytas II-ojo skyriaus 7-ame punkte. Jame nurodoma, kad embriono donorystė – tai žmogaus embriono perkėlimas į moters organizmą, kai perkeliama embrionui sukurti nebuvo naudojamos tos moters lytinės ląstelės. Jei perkeliama embrionui sukurti naudojamos moters recipientės sutuoktinio vyriškos lytinės ląstelės ir kitos moters moteriškos lytinės ląstelės (šviežios ar šaldytos), toks būdas vadinamas kiaušialąstės donoryste. Embriono donorystė būna tada, kai perkeliama embrionas, sukurtas iš lytinių ląstelių, priklausančių kitai sutuoktinių porai.</p> <p>Programos įgyvendinimui numatytas darbuotojas, kuris bus atsakingas už techninius embrionų donorystės programos aspektus (pervežimą, žymėjimą, registravimą ir pan.). Tuo tarpu papildomas krūvis intelektinei nuosavybei kurti (paskaitoms, informaciniams leidiniams, mokymams, susitikimams rengti) nėra numatytas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Programos 7 punkte embriono donorystė sąvoka apibrėžta taip, kaip ji nustatyta Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje.</p> <p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Programos priemonių įgyvendinimo plane jau numatyta priemonė Nr. 2.6. „specialistų, dalyvaujančių embriono donorystės programoje, kvalifikacijos tobulinimas“, taip pat numatytas uždavinys Nr. 4 „skleisti informaciją visuomenei apie embrionų donorystę, formuojant teigiamą visuomenės požiūrį į ją“ ir priemonė bei lėšos šiam uždaviniui įgyvendinti – informacinės dalomosios medžiagos apie embriono donorystę sukūrimas ir išleidimas, 2018-2022 m. laikotarpiu tam skiriant iš viso 5000 Eur.</p>

<p>Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2018-01-24 išvada Nr. NR-234 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Embriono donorystės programos patvirtinimo“ projekto“.</p>	<p>Pasirinktas kryptingas finansavimas dėl konkretaus ūkio subjekto infrastruktūros įsigijimo, gerinimo, atnaujinimo susijusio su embriono donoryste, palengvinant konkretaus subjekto – VšĮ Vilniaus universiteto Santaros klinikų – prisitaikymą prie veiklos. Tačiau, atsižvelgiant į „žmogaus embriono donorystės“ sąvokos turinį, atskleistą Pagalbinio apvaisinimo įstatymo 2 str. 8 dalyje, svarstyтина, ar tokios Programos naudos gavėjas turėtų būti tik ūkio subjektas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Apmokėjimas už pagalbinio apvaisinimo paslaugą - lytinių ląstelių banke saugomų embrionų paruošimo ir perkėlimo į moters kūną - yra numatytas Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo apraše 34 p. Pagalbinio apvaisinimo paslauga - lytinių ląstelių banke saugomų embrionų paruošimo ir perkėlimo į moters kūną – nesiskiria, jeigu jai naudojami partnerių arba donuoti embrionai. Abiem atvejais tai yra sudėtinė pagalbinio apvaisinimo paslaugos (pagal Pagalbinio apvaisinimo paslaugų teikimo aprašą pagalbinio apvaisinimo paslaugos – asmens sveikatos priežiūros specialistų veiksmai, skirti pasirengti pradėti gydymo ciklą, ir veiksmai gydymo ciklo metu. Gydymo ciklas apibrėžtas kaip laikotarpis, per kurį atliekami veiksmai su moteriškomis ir vyriškomis žmogaus lytinėmis ląstelėmis ir embrionais siekiant sukelti moters nėštumą, trunkantis nuo vaistų, reikalingų moters lytinėms ląstelėms subrandinti ar gimdos gleivinei paruošti, paskyrimo pradžios iki tyrimų nėštumui nustatyti po embrionų perkėlimo ar vyriškų lytinių ląstelių sušvirkštimo į moters kūną dienos), kuri neturėtų būti skaidoma į dalis pagal finansavimo šaltinį (Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto lėšos), dalis.</p> <p>Projekte numatytas finansavimas konkrečiam ūkio subjektui (VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikoms) atsižvelgiant į Pagalbinio apvaisinimo įstatymo 10 str. 8 dalį, kurioje nustatyta, kad „Prenatalinio įvairinimo programą vykdo universiteto ligoninės, šio įstatymo nustatyta tvarka įgijusios teisę teikti licencijuojamas pagalbinio apvaisinimo ir lytinių ląstelių banko paslaugas“ bei tai, kad šiuo metu tik viena universiteto ligoninė turi reikalaujamas licencijas.</p>
---	--	--

	<p>Nėra aišku kodėl Programos įgyvendinimui pasirinktas 9 metų laikotarpis.</p> <p>Nėra aiškus Programos vertinimo mechanizmas įtvirtintas 31 punkte.</p>	<p>Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad Programos įgyvendinimo laikotarpis yra 10 metų, t. y. 2018 (įskaitant juos) – 2027 m. m.</p> <p>Atsižvelgta iš dalies. Pažymėtina, kad siekiant įvertinti, ar per 5 metus pasiekti visi laukiami rezultatai, jų vertinimas turi būti atliktas praėjus 5 metams, t. y. 2023 m., o ne jų pabaigoje. Pasirinktas vertinimo atlikimo terminas – 2 mėn. (iki vasario 28 d.), dėl to, kad būtų pakankamas terminas rezultatams gauti ir suskaičiuoti.</p>
	<p>Nepaisant to, kad teikiamos Programos teisinis pagrindas įtvirtintas Pagalbinio apvaisinimo įstatyme, siūlytume įvertinti tokios Programos poreikį, pagrįstumą ją tvirtinti Vyriausybės nutarimu, svarstant galimybę teikti Vyriausybei Pagalbinio apvaisinimo įstatymo atitinkamų nuostatų pakeitimus.</p>	<p>Neatsižvelgta. Programa parengta siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos pagalbinio apvaisinimo įstatymo 10 straipsnio 8 dalį, kurioje nustatyta, kad Vyriausybė parengia Prenatalinio įvaikinimo (t. y. Embriono donorystės) programą. Manome, kad netikslinga teikti įstatymo pakeitimo projektą numatant, kad programą tvirtintų ne Vyriausybė. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 60 straipsnio 1 punkte, numatyta, kad Vyriausybė tvirtina ir užtikrina valstybinių sveikatos programų įgyvendinimą.</p>
<p>Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2018-06-08 raštas Nr. (9.8-35)6V-1463 „Dėl teisės akto projekto derinimo“</p>	<p>Programa vykdoma tik universiteto ligoninėse, todėl kyla abejonių dėl galimo valstybės pagalbos teikimo Programą įgyvendinančioms universiteto ligoninėms. Atsižvelgiant į tai, kad universiteto ligoninių teikiamos paslaugos gali būti pakaitalai paslaugoms, kurias teikia privačios ir viešosios sveikatos priežiūros įstaigos tiek Lietuvoje, tiek kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, pagal Programą įsigytos, pagerintos, atnaujintos infrastruktūros, susijusios su embriono donoryste vykdymu, perdavimas universiteto ligoninėms potencialiai galėtų turėti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.</p>	<p>Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad pagal Pagalbinio apvaisinimo įstatymą, teisę vykdyti Embriono donorystės programą ir gauti atitinkamas lėšas turėtų tik Santaros klinikos, nes Programa gali būti įgyvendinama tik universiteto ligoninėse ir tik viena iš jų kol kas yra gavusi licenciją teikti pagalbinio apvaisinimo ir lytinių ląstelių banko paslaugas. Pagal Pagalbinio apvaisinimo įstatymą Programa finansuojama valstybės lėšomis. Pažymėtina, kad finansavimas skiriamas ne ūkio subjekto ekonominei padėčiai pagerinti rinkoje, o tam, kad ūkio subjektas pagal savo kompetenciją galėtų tinkamai įgyvendinti Programos tikslą (Užtikrinti sklandų donuojamų embrionų donorystės procesą, siekiant sudaryti sąlygas susilaukti vaikų nevaisingoms poroms bei poroms, rizikuojančioms perduoti didelę negalią sukeliančią ligą). Pažymėtina, kad Programoje nurodyta universiteto ligoninių</p>

veikla neturėtų būti laikoma ūkine veikla, kadangi ji apima tik donuotų embrionų transportavimą, saugojimą, informacijos visuomenei apie embrionų donorystę skleidimą bei potencialių embrionų donorų bei donuotus embrionus priimančių partnerių konsultavimą. Tokios veiklos ir jai skirtos infrastruktūros finansavimas valstybės biudžeto lėšomis universiteto ligoninėms nesuteikia išskirtinės ekonominės naudos, nes pagal Pagalbinio apvaisinimo įstatymą negali būti jokios kitos asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri galėtų vykdyti Embriono donorystės programą, t. y. minėtas veiklas. Dėl tos pačios priežasties konstatuotina, kad Europos Sąjungos valstybių narių tarpusavio prekybai poveiki taip pat nėra daromas (t. y. Lietuvoje donuoti embrionai negali būti pervežami ir saugomi kitų Europos Sąjungos valstybių narių asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Atkreipiame dėmesį, kad pagalbinio apvaisinimo paslaugas naudojant donuotus embrionus galės teikti visos asmens sveikatos priežiūros įstaigos, turinčios licenciją teikti pagalbinio apvaisinimo paslaugas.

Lietuvos Respublikos
Sveikatos apsaugos ministras

Aurelijus Velyga 2018-10-02

Išsekūros ir teisinio vertinimo
skyriaus vedėja
Rita Cicėnienė

[Signature]
2018-09-25

Kalba taisyta

Komunikacijos skyriaus
vyr. specialistė

Loreta Čėsniienė
2018-09-25